

KAPITAŁ LUDZKI
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
 Unię Europejską w ramach
 Europejskiego Funduszu
 Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI
 FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Dydaktyka języka		8.0.11660	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Zakład Polonistyki Stosowanej			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Filologia polska	forma	stacjonarne
		moduł	nauczycielska
		specjalnościowy	
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
dr hab. Zofia Pomirska; dr Justyna Pomierska; prof. dr hab. Aneta Lewińska; dr Beata Kapela-Bagińska			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		6	
Ćw. audytoryjne		Semestr 4:	
Sposób realizacji zajęć		30 godzin - udział w zajęciach;	
zajęcia on-line, zajęcia poza pomieszczeniami dydaktycznymi UG, zajęcia w sali dydaktycznej		15 godzin - samodzielna lektura opracowań;	
Liczba godzin		10 godzin - konstruowanie wiązek zadań przez studentów;	
Ćw. audytoryjne: 45 godz.		20 godzin - opracowanie projektu / scenariusza lekcji na poziomie szkoły podstawowej.	
		Razem: 75 godzin = 3 ECTS.	
		Semestr 5:	
		15 godzin - udział w zajęciach;	
		15 godzin - opracowane projektu zajęć na poziomie szkoły średniej;	
		15 godzin - samodzielna lektura opracowań;	
		15 godzin - konstruowanie wiązek zadań przez studentów;	
		15 godzin - przygotowanie do egzaminu i sam egzamin.	
		Razem: 75 godzin = 3 ECTS.	
Termin realizacji przedmiotu			
2023/2024 letni			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
- obowiązkowy - fakultatywny (do wyboru)		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
- Analiza tekstów z dyskusją		Sposób zaliczenia	
- Analiza zdarzeń krytycznych (przypadków)		- Zaliczenie na ocenę	
- Dyskusja		- Egzamin	
- Gry symulacyjne		Formy zaliczenia	
- Metoda projektów (projekt badawczy, wdrożeniowy, praktyczny)		- wykonanie pracy zaliczeniowej - projekt lub prezentacja	
- Praca w grupach		- napisanie scenariusza lekcji	
- Rozwiązywanie zadań		- egzamin pisemny (dłuższa wypowiedź pisemna / rozwiązanie problemu)	
		Podstawowe kryteria oceny	

Student otrzymuje zaliczenie:

- na podstawie czynnego udziału w zajęciach (przygotowywanie w formie ustnej i/lub pisemnej zagadnień wskazanych przez prowadzącego) - 40%,
- opracowanego projektu lekcji języka polskiego z zakresu wiedzy o języku i kompetencji językowej dla wybranej klasy szkoły podstawowej (sem. 4) i ponadpodstawowej (sem. 5) - 60%.

EGZAMIN z przedmiotu (po 5 semestrze) obejmuje zagadnienia z całości zagadnień.

Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się

zakładany efekt uczenia się	aktywne uczestnictwo w zajęciach	praca zaliczeniowa - scenariusz lekcji	egzamin
	Wiedza		
K_W05	+	+	+
K_W12	+	+	+
	Umiejętności		
K_U02	+	+	+
K_U07	+	+	+
	Kompetencje społeczne		
K_K03	+	+	+
K_K04	+	+	+

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

Zajęcia w ramach wybranej przez studenta specjalności nauczycielskiej.

B. Wymagania wstępne

Bez wymagań wstępnych.

Cele kształcenia

Celem przedmiotu jest przygotowanie studentów przygotowujących się do wykonywania zawodu nauczyciela języka polskiego do opracowania i zorganizowania oraz prowadzenia zajęć z kształcenia językowego w szkole podstawowej i ponadpodstawowej z wykorzystaniem metod i form pracy specyficznych dla tego typu kształcenia.

Treści programowe

sem. 4.

Problematyka kształcenia językowego w szkole podstawowej (koncepcja w zapisach podstawy programowej i literaturze przedmiotu, podręczniki i pomoce dydaktyczne dla polonistów). Tworzenie warsztatu nauczyciela polonisty (przykłady dobrych praktyk i refleksja dydaktyczna).

Modele lekcji gramatycznych. Integracja wiedzy o języku z wiedzą o literaturze i ogólną wiedzą humanistyczną. Umiejętność organizacji lekcji dotyczących wprowadzenia pojęć z nauki o języku z uwzględnieniem priorytetu celów kształcących sprawności nadawczo-odbiorcze. Dobór tekstu do ćwiczeń językowych. Wiedza nauczyciela a zakres wiedzy i umiejętności ucznia.

Nauka ortografii a kształcenie sprawności czytania. Typy, funkcje ćwiczeń ortograficznych. Lekcja z ortografii i systematyczne wdrażanie sprawności ortograficznej. Specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu.

Kształcenie sprawności nadawczych i odbiorczych. Praca nad znaczeniem wyrazu. Sposoby bogacenia słownictwa ucznia w powiązaniu z doświadczeniem ucznia, lekturą szkolną i innymi tekstami kultury. Sprawność językowa/kompetencja językowa – rodzaje ćwiczeń w mówieniu, czytaniu, pisaniu, słuchaniu.

Planowanie lekcji z kształcenia mówienia i pisania różnych form wypowiedzi przewidzianych w programach szkolnych. Rodzaje ćwiczeń cząstkowych szczególnie w zakresie kształcenia umiejętności tworzenia opisu i opowiadania.

sem. 5.

Problematyka kształcenia językowego w szkole ponadpodstawowej (koncepcja w podstawie programowej i literaturze przedmiotu, podręczniki i pomoce dydaktyczne dla polonistów. Przegląd, sposoby tworzenia warsztatu nauczyciela polonisty i refleksja dydaktyczna).

Rodzaje ćwiczeń językowych powiązanych z czytaniem i przetwarzaniem różnych typów tekstów (stylizacja językowa, manipulacja językowa, retoryka, terminologia naukowa). Problematyka kształcenia stylu (w powiązaniu z mówieniem i pisaniem wybranych form wypowiedzi). Jak językoznawca czyta poezję.

Zagadnienia kultury języka: ortografia i interpunkcja, **formatowanie tekstów pisanych „maszynowo”, tworzenie przypisów i bibliografii?**

Planowanie lekcji z kształcenia mówienia i pisania różnych form wypowiedzi przewidzianych w programach szkolnych szczególnie w zakresie kształcenia umiejętności pisania rozprawki i publicznego referowania.

sem. 4 i 5. Planowanie ćwiczeń, cyklu ćwiczeń i lekcji z kształcenia językowego (wiedzy o języku i ćwiczeń w mówieniu i pisaniu różnych form wypowiedzi przewidzianych w programach szkolnych). Samodzielne prowadzenie lekcji w szkole podstawowej i ponadpodstawowej przez studenta po uprzednim opracowaniu scenariusza lekcji (opis czynności ucznia i zapis toku lekcji jako systemu ćwiczeń).

Wykaz literatury

Każdorazowo na początku semestru prowadzący ustala zestaw lektur wymaganych do zaliczenia przedmiotu.

Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (otrzymania zaliczenia):

- Białek K., Czytanie tekstów argumentacyjnych w szkole, Wyd. Universitas, Kraków 2020.
- Horwath E., Teorie językoznawcze w szkolnej dydaktyce, [w:] Szkolna polonistyka zanurzona w języku, red. A. Janus – Sitarz, E. Nowak, Kraków 2014, s. 63 – 85.
- Kowalikowa J., Synowiec H., Miejsce nauki o języku w kształceniu językowym uczniów, [w:] Kształcenie sprawności językowej i komunikacyjnej, pod red. Z. Urygi i M. Sienko, Kraków 2005, s. 45-56.
- Lewińska, A., Rogowska-Cybulska E., Uczeń wobec intertekstualności poezji (na przykładzie wiersza Janusza Stanisława Pasierba Sykstyjna), „Język, Szkoła, Religia” 2016, R. 11, nr 1, s. 55-70, <https://czasopisma.bg.ug.edu.pl/index.php/JSR/article/view/531/202> .
- Chmiel M., Lewińska A., Funkcjonalne/niefunkcjonalne wykorzystywanie terminów historyczno- i teoretycznoliterackich w pracach pisemnych maturzystów, [w:] Pragmatyczne aspekty tekstu i dyskursu, red. B. Matuszczyk, Gdańsk, 2011, s. 159–170.
- Kapela-Bagińska B., (Wy)Grać na polskim! - gry dydaktyczne jako metody wspomagające proces edukacji na różnych etapach kształcenia, W: Edukacja polonistyczna jako zobowiązanie : powszechność i elitarność polonistyki / Jaskółowa Ewa [i in.] (red.), Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, 2016, vol. 2, Katowice, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s.177-188.
- Makarewicz R., Kilka uwag o konspekcie lekcyjnym, „Prace Językoznawcze” Uniwersytetu Warmińskiego-Mazurskiego w Olsztynie, z. XV/3, 2013, s. <http://wydawnictwo.uwm.edu.pl/uploads/documents/czytelnia/prace/Prace15-3.pdf>.
- Nocoń J., Lingwodydaktyka na progu XXI wieku. Konteksty – koncepcje – dylematy, Opole 2018.
- Nowak E., Świadomość językowa w interpretacji tekstu literackiego, [w:] Szkolna polonistyka zanurzona w języku, red. A. Janus – Sitarz, E. Nowak, Kraków 2014.
- Pawłowska R., Lekcja „języka polskiego” jako system ćwiczeń, [w:] O porozumieniu językowym w nauce i szkole, Gdańsk 2005, s. 135 – 144.
- Pawłowska R., Metodyka ćwiczeń w czytaniu, Gdańsk 2003 (Nauka ortografii a kształcenie sprawności czytania, Praca nad znaczeniem wyrazu+wybrane 2 scenariusze lekcji ze stron 103-141).
- Pawłowska R., Szkolne teksty staropolskie jako źródło wiedzy o kulturze średniowiecza, [w:] O porozumieniu językowym w nauce i szkole, red. A. Lewińska, J. Pomierska, Gdańsk 2005.
- Polański E., Dydaktyka ortografii i interpunkcji, wyd. 2. zm., Warszawa 1995.
- Pomierska J., Jak pomóc uczniowi w rozumieniu pojęć z nauki o języku? [w:] Wiedza o języku i kompetencje językowe uczniów, Katowice 2012, s. 83 – 95.
- Pomirska Z., Zmiana czy długie trwanie? Dylematy związane z metodami kształcenia językowego, [w:] Edukacja polonistyczna. Metamorfozy kontekstów i metod, red. M. Karwatowska, L. Tymiakin, Wyd. UMCS, Lublin 2017, ISBN 978-83-7784-979-8, s. 253 – 263.
- Rypel A., Wychowanie językowe, czyli jak scalić rozproszoną świadomość językową, [w:] „Język a Edukacja 3”. Świadomość językowa, red. J. Nocoń, A. Tabisz, Opole 2014, s. 53 - 62.
- Szymańska M., Między nauką o języku a rozwijaniem języka : koncepcje kształcenia językowego na przełomie XX i XXI wieku, Kraków 2016 (zob. repozytorium).
- Podstawa programowa dla szkoły podstawowej (Dz. U. 2017, poz. 356), dla szkoły branżowej, liceum i technikum (Dz. U. 2018, poz. 467).
- Komentarz do podstawy programowej z języka polskiego. <https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2018/03/podstawa-programowa-kształcenia-ogolnego-z-komentarzem.-szkola-podstawowa-jezyk-polski.pdf> .
- Wybór podręczników szkolnych np. epodreczniki.pl.

Literatura uzupełniająca (wg wskazówek prowadzącego i do samodzielnych studiów)

- Dyduchowa A., Metody kształcenia sprawności językowej 1, „Nowa Poliszczyna” 2004, nr 5 oraz teże, Metody kształcenia sprawności językowej 2, „Nowa Poliszczyna” 2005, nr 1.
- Horwath E., Kształcenie językowe. Od wiedzy do kompetencji, [w:] Edukacja polonistyczna wobec trudnej współczesności, Kraków 2010.
- Huget P., Specyficzne trudności w uczeniu się – dysleksja, dysgrafia i dysortografia, [w:] Doskonale warsztatu nauczyciela polonisty, Kraków 2005.
- Kapela-Bagińska Beata, Kognitywne czytanie poezji w szkole: Stanisław Barańczak "Południe", W: Adaptacje: szkolne użycia ponowoczesnych (anty)teorii literatury / Tomaszewska Grażyna, Szczukowski Dariusz (red.), Ponowoczesna Dydaktyka Polonistyczna. Teoria i Praktyka, 2018, nr 2, Gdańsk ; Sopot, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, s.137-153.
- Koc K., Sztuka mówienia, słuchania, pisanie i czytania, [w:] Innowacje i metody. W kręgu teorii i praktyki, pod red. M. Kwiatkowskiej – Ratajczak, Poznań 2011.
- Lewińska A., Rogowska-Cybulska, Czy tylko niebo spamięta? Konteksty interpretacyjne w szkolnej lekturze Cmentarzy nad Dunajcem Janusza St. Pasierba, „Język-Szkoła, Religia” 2017, R. 12, nr 4, s. 53-64 <http://czasopisma.bg.ug.edu.pl/index.php/JSR/article/view/958/781>.
- Lewińska A., Rogowska-Cybulska E., O modelu komunikacji językowej wpisanej w testy gimnazjalne, [w:] Istnieć w kulturze. Między teorią a praktyką edukacyjną, red. M. Świącicka, D. Jastrzębska-Golonka, A. Rypel, Bydgoszcz 2010, s. 297–308 (ISBN 978-83-7096-775-8).
- Nocoń J., Wiedza o języku czy wiedza językowa? - o uczeniu gramatyki w szkole, "Polonistyka" 2009, nr 8, s. 10-16.
- Kłakówna Z. A., Kształcenie językowe jako rozwijanie kulturowej kompetencji, [w:] Wiązanie kształcenia językowego z literacko-kulturowym w gimnazjach i liceach, red. Z. Uryga, R. Jedliński, M. Sienko, Kraków 2007, s. 37 – 50.
- Kowalikowa J., W poszukiwaniu koncepcji kształcenia językowego – czyli co trzeba zmienić w szkolnym kształceniu językowym, by stało się ono skuteczne [w:] Polonistyka dziś – kształcenie dla jutra, t. 3, Kraków 2014, s. 25 – 36.
- Kowalikowa J., Kształcenie językowe. Teoria dla praktyki, [w:] Polonista w szkole. Podstawy kształcenia nauczyciela polonisty, Kraków 2004, s. 85 – 124.

- Kowalikowa J., Synowiec H., Wiązanie treści językowych z literacko-kulturowymi. Przesłanki i dylematy, [w:] Wiązanie kształcenia językowego z literacko-kulturowym w gimnazjach i liceach, red. Z. Uryga, R. Jedliński, M. Sienko, Kraków 2007, s. 10 – 19.
- Nocoń J., Uczenie o języku polskim po 1998 roku – programy i koncepcje dydaktyczne, [w:] Uczeń w świecie języka i tekstów, pod red. J. Nocoń, E. Łuckiej – Zajęc, Opole 2010, s. 27 – 37.
- R. Pawłowska, Nauka ortografii a kształcenie sprawności czytania [w:] A. Lewińska, E. Rogowska, P. Doroszewski, Język polski. Przewodnik metodyczny. Klasa IV, Gdańsk 1999.
- Podracki J., Dydaktyka składni polskiej, Warszawa 1989 (lub następne: Składnia polska).
- Hogwath E., Nowak E., Kiedy ocenia uczeń – kształtowanie uczniowskich umiejętności oceniania i wartościowania, [w:] Wartościowanie a edukacja polonistyczna, red. A. Janus – Sitarz, Kraków 2008, s. 253 – 269.
- Kapela-Bagińska B. Zieliński T., Nauka o języku w ćwiczeniach maturalnych, Warszawa 2016.
- Kowalikowa J., Od języka do literatury – od literatury do języka, [w:] Szkolne spotkania z literaturą, red. A. Janus – Sitarz, Kraków 2007, s. 129 – 159.
- Kowalikowa J., Od słowa do zdania, od zdania do tekstu – od tekstu do zdania, od zdania do słowa, [w:] Szkolna polonistyka zanurzona w języku, red. A. Janus – Sitarz, E. Nowak, Kraków 2014, s. 17 – 43.
- Niebrzegowska-Bartmińska S., Działania na tekście, [w:] Polonistyka dziś – kształcenie dla jutra, t. 3, Kraków 2014, s. 50 – 66.
- Udzik B., "Rozważ i uzasadnij". Struktury argumentacyjne w rozprawkach maturalnych (na poziomie podstawowym), Poznań, 2019. ss. 358 (wybrane rozdziały).
- Z uczniem pośrodku. Podmiotowa dydaktyka literatury, języka, kultury, Kraków 1999 (część: Kształcenie językowe).

Kierunkowe efekty uczenia się	Wiedza
K_W05; K_W12 K_U02, K_U07 K_K03; K_K04	K_W05; K_W12 Student: • ma podstawową wiedzę o komunikacji językowej i kulturze języka, zna i rozumie znaczenie kształtowania językowego w budowaniu tożsamości kulturowej absolwenta szkoły podstawowej i ponadpodstawowej (K_W05; K_W12); • zna zasady integracji wewnątrzprzedmiotowej i międzyprzedmiotowej, zna cele i treści dydaktyki języka z uwzględnieniem psychologicznych uwarunkowań procesu nauczania (K_W05; K_W12); • zna różne strategie i metody pracy związane z dydaktyką języka w szkole podstawowej i ponadpodstawowej uwzględniające polifoniczny charakter przedmiotu „język polski” (K_W05; K_W12); • zna i rozumie podstawowe założenia ochrony dziedzictwa narodowego, prawa autorskiego, etyki zawodowej (K_W05; K_W12).
	Umiejętności K_U02, K_U07 Student: • stosuje zasady dydaktyki ogólnej i szczegółowej (języka ojczystego) (K_U02); • potrafi diagnozować poziom rozwoju języka ucznia (K_U02); • potrafi tworzyć jednostki lekcyjne integrujące literaturę z innymi tekstami kultury (K_U02); • proponuje alternatywne koncepcje i rozwiązania w nowoczesnych formach kultury i nauczaniem językowym (K_U07); • dostosowuje warsztat pracy do potrzeb, zainteresowań i doświadczeń społeczno-kulturowych współczesnych uczniów (uzdolnionych i ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) (K_U02; K_U07).
	Kompetencje społeczne (postawy) K_K03, K_K04 Student: • wykorzystuje wiedzę i umiejętności językoznawcze do kształtowania postaw uczniów (K_K03); • dokonuje analizy własnej wiedzy i umiejętności językoznawczych i ich przydatności w odniesieniu do pojawiających się zadań i wyzwań (K_K03, K_K04); • przestrzega zasad odpowiedzialnego (psychopedagogicznego, merytorycznego i metodycznego) przygotowania się do lekcji ma świadomość konieczności prowadzenia zindywidualizowanych działań pedagogicznych (dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych) w stosunku do uczniów uzdolnionych i ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (K_K04); • ma świadomość znaczenia profesjonalizmu, refleksji na tematy etyczne i przestrzegania zasad etyki zawodowej (K_K03, K_K04).

Kontakt

zofia.pomirska@ug.edu.pl